

MỘT SỐ GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN CHÍNH SÁCH TÍN DỤNG XANH TRONG PHÁT TRIỂN ĐIỆN NĂNG LƯỢNG MẶT TRỜI

PHAN ĐÌNH MINH*

Bài viết tập trung phân tích, đánh giá thực trạng quy định pháp luật và thực tiễn thực hiện chính sách tín dụng xanh trong phát triển điện năng lượng mặt trời. Trên cơ sở đó, chỉ ra những kết quả đạt được và những thách thức, khó khăn trong quá trình thực hiện; đồng thời, kiến nghị một số giải pháp hoàn thiện chính sách tín dụng xanh trong phát triển điện năng lượng mặt trời tại Việt Nam.

Từ khóa: Việt Nam; giải pháp; hoàn thiện; chính sách tín dụng xanh; điện năng lượng mặt trời. *This article analyzes and evaluates the current legal regulations and the practical implementation of green credit policies related to solar power development. This analysis identifies achievements, challenges, and difficulties encountered during implementation and proposes several solutions to improve green credit policies for solar power development in Vietnam.*

Keywords: Vietnam; solutions; improvement; green credit policies; solar power development.

NGÀY NHẬN: 11/3/2025

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 25/4/2025

NGÀY DUYỆT: 16/5/2025

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.352.2025.1171>

1. Đặt vấn đề

Phát triển điện năng lượng mặt trời hướng tới mục tiêu phát triển bền vững là xu hướng phát triển của các quốc gia trên thế giới nhằm bảo đảm an ninh năng lượng và giảm thiểu tác động tiêu cực đến môi trường. Việt Nam, với tiềm năng bức xạ mặt trời dồi dào, đã và đang có những bước tiến đáng kể trong việc khai thác nguồn năng lượng sạch này. Tuy nhiên, để thúc đẩy mạnh mẽ hơn nữa quá trình phát triển điện năng lượng mặt trời, đặc biệt là trong bối cảnh nguồn lực đầu tư còn hạn chế thì vai

trò của chính sách tín dụng xanh trở nên vô cùng cấp thiết. Bài viết tập trung nghiên cứu và đề xuất một số giải pháp nhằm hoàn thiện chính sách tín dụng xanh, tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển bền vững của điện năng lượng mặt trời tại Việt Nam.

2. Thực trạng quy định pháp luật về tín dụng xanh trong phát triển điện năng lượng mặt trời tại Việt Nam

Khoản 1 Điều 149 Luật Bảo vệ môi trường năm 2020 định nghĩa: “Tín dụng

* NCS của Trường Đại học Luật Hà Nội

xanh là tín dụng được cấp cho dự án đầu tư sau: sử dụng hiệu quả tài nguyên thiên nhiên; ứng phó với biến đổi khí hậu; quản lý chất thải; xử lý ô nhiễm, cải thiện chất lượng môi trường; phục hồi hệ sinh thái tự nhiên; bảo tồn thiên nhiên và đa dạng sinh học; tạo ra lợi ích khác về môi trường”. Như vậy, tín dụng xanh là những khoản cấp tín dụng dưới dạng tài trợ vốn, cho vay và các hình thức cấp tín dụng khác mà ngân hàng cấp cho các dự án nhằm bảo vệ môi trường. Tín dụng xanh đóng vai trò như một “đòn bẩy” tài chính quan trọng, tạo điều kiện thuận lợi về vốn, giảm thiểu rủi ro và khuyến khích phát triển điện năng lượng mặt trời một cách bền vững tại Việt Nam, góp phần vào mục tiêu tăng trưởng xanh và bảo vệ môi trường của đất nước.

Điện mặt trời là một nguồn năng lượng tái tạo không gây khí thải carbon và không gây ô nhiễm môi trường. Tín dụng xanh giúp thúc đẩy chuyển đổi từ năng lượng hóa thạch sang năng lượng tái tạo; đồng thời, giúp hỗ trợ tài chính cho các công ty và cá nhân để đầu tư vào hệ thống điện mặt trời và xây dựng cơ sở hạ tầng phù hợp. Nhận thức được tầm quan trọng của việc thúc đẩy tín dụng xanh góp phần tăng trưởng phát triển bền vững, nhiều văn bản, chính sách đã được ban hành và triển khai thực hiện, như:

(1) Quyết định số 1658/QĐ-TTg ngày 01/10/2021 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chiến lược quốc gia về tăng trưởng xanh giai đoạn 2021 - 2030, tầm nhìn 2050 với mục tiêu tăng trưởng xanh góp phần thúc đẩy cơ cấu lại nền kinh tế gắn với đổi mới mô hình tăng trưởng nhằm đạt được thịnh vượng về kinh tế, bền vững về môi trường và công bằng về xã hội; hướng tới nền kinh tế xanh, trung hòa carbon và đóng góp vào mục tiêu, hạn chế sự gia tăng nhiệt độ toàn cầu.

(2) Quyết định số 986/QĐ-TTg ngày 08/8/2018 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Chiến lược phát triển ngành Ngân hàng Việt Nam đến năm 2025, định hướng đến năm 2030, quy định: “Tăng hiệu quả phân bổ nguồn vốn tín dụng phục vụ yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội; thúc đẩy phát triển “tín dụng xanh”, “ngân hàng xanh” để góp phần chuyển đổi nền kinh tế sang hướng tăng trưởng xanh, phát thải carbon thấp, thích ứng với biến đổi khí hậu; tăng tỷ trọng vốn tín dụng ngân hàng đầu tư vào năng lượng tái tạo, năng lượng sạch, các ngành sản xuất và tiêu dùng ít carbon.

(3) Quyết định số 2023/QĐ-BCT ngày 05/7/2019 của Bộ Công Thương phê duyệt Chương trình thúc đẩy phát triển điện mặt trời mái nhà tại Việt Nam giai đoạn 2019 - 2025; Quyết định số 13/2020/QĐ-TTg ngày 06/4/2020 của Thủ tướng Chính phủ về cơ chế khuyến khích phát triển điện mặt trời tại Việt Nam.

(4) Quyết định số 1604/QĐ-NHNN ngày 07/8/2018 của Thống đốc Ngân hàng Nhà nước Việt Nam phê duyệt “Đề án phát triển ngân hàng xanh tại Việt Nam”, trong đó xác định mục tiêu hướng dòng vốn tín dụng vào việc tài trợ dự án thân thiện với môi trường; Quyết định số 1124/QĐ-NHNN ngày 04/7/2022 của Thống đốc Ngân hàng Nhà nước Việt Nam ban hành Kế hoạch hành động của Ngân hàng Nhà nước triển khai thực hiện Nghị quyết số 54/NQ-CP ngày 12/4/2022 của Chính phủ, trong đó có quy định về tín dụng xanh nhằm thúc đẩy vốn tín dụng ngân hàng vào các ngành sản xuất và tiêu dùng ít carbon...

(5) Thông tư số 17/2022/TT-NHNN ngày 23/12/2022 của Thống đốc Ngân hàng Nhà nước Việt Nam ban hành hướng dẫn thực hiện quản lý rủi ro về môi trường trong hoạt động cấp tín dụng của tổ chức tín dụng, chi

nhánh ngân hàng nước ngoài. Đây là các quy định có tính chất định hướng cho toàn bộ quá trình phát triển ngân hàng xanh tại Việt Nam, bảo đảm phù hợp và hỗ trợ tích cực cho quá trình tăng trưởng xanh của toàn bộ nền kinh tế; trong đó, các phương pháp để thực hiện xanh hóa ngành Ngân hàng đã được đưa ra khá đầy đủ.

(6) *Luật Bảo vệ môi trường* năm 2020 với mục tiêu cao nhất là cải thiện chất lượng môi trường, bảo vệ sức khỏe người dân, cân bằng sinh thái, bảo tồn đa dạng sinh học và phát triển kinh tế bền vững. Đa dạng hóa các nguồn vốn đầu tư cho bảo vệ môi trường là một trong những chủ trương, chính sách quan trọng của Đảng và Nhà nước nhằm bảo đảm mục tiêu nêu trên. Trong đó, tín dụng xanh là công cụ quan trọng để tăng cường nguồn lực cho công tác bảo vệ môi trường ở Việt Nam. Việc quy định tín dụng xanh trong *Luật Bảo vệ môi trường* năm 2020 đã tạo cơ sở pháp lý quan trọng, bảo đảm tính đồng bộ pháp luật để thúc đẩy phát triển các hoạt động này ở nước ta. Trên cơ sở quy định về tín dụng xanh của *Luật Bảo vệ môi trường* năm 2020 (Điều 149 - 150), Nghị định số 08/2022/NĐ-CP ngày 10/01/2022 của Chính phủ đã có những quy định về Dự án được cấp tín dụng xanh, phát hành trái phiếu xanh; cơ chế khuyến khích cấp tín dụng xanh.

Trên cơ sở các khung chính sách đã ban hành, thời gian qua, các ngân hàng đã chủ động triển khai các hoạt động tín dụng xanh và đạt được nhiều kết quả tích cực. Chẳng hạn:

(1) *Ngân hàng Đầu tư và Phát triển Việt Nam (BIDV)*: trong giai đoạn 2020 - 2021, BIDV đã cho vay các dự án điện gió, điện mặt trời với quy mô vay vốn trên 500 tỷ đồng, ngoài ra, đã tài trợ 25 dự án với tổng số tiền cho vay khoảng 23.400 tỷ đồng

(tương đương 1 tỷ USD). Đến hết năm 2022, BIDV dẫn đầu thị trường về tài trợ xanh với hơn 1.386 khách hàng và dự án với tổng số vốn cam kết cấp tín dụng hơn 2.68 tỷ USD, trong đó tập trung chủ yếu vào lĩnh vực năng lượng tái tạo, với hơn 800 dự án năng lượng tái tạo, năng lượng sạch, chiếm 4,3% tổng dư nợ tín dụng của BIDV và 13% tổng dư nợ cho vay lĩnh vực xanh toàn bộ nền kinh tế¹.

(2) *Ngân hàng thương mại cổ phần Tiên Phong (TP bank)*: Ngân hàng đã đưa ra nhiều chính sách hỗ trợ về vốn thông qua các chương trình ưu đãi của doanh nghiệp về lĩnh vực điện mặt trời. Chẳng hạn: gói tín dụng “Tài trợ dự án điện mặt trời mái nhà dành cho doanh nghiệp” với ưu đãi “TPBank nhận chính hệ thống điện mặt trời mái nhà làm tài sản bảo đảm cho khoản vay mà không yêu cầu bổ sung thêm bất cứ bất động sản nào khác. Bên cạnh đó, tỷ lệ cấp tín dụng của gói lên đến 70% chi phí đầu tư của dự án, lãi suất giảm sâu tới 2%/năm so với mức lãi suất hiện hành. Ngoài ra, Ngân hàng còn đầu tư 1.000 tỷ đồng cho các dự án điện mặt trời Phước Hữu tại huyện Ninh Phước, tỉnh Ninh Thuận; các dự án điện mặt trời mái nhà trải dài tại các tỉnh Đắk Lắk, Bình Phước, Đồng Nai...”². Gói tín dụng này được áp dụng cho tất cả các doanh nghiệp có nhu cầu vay vốn đầu tư dự án điện mặt trời mái nhà đã thể hiện vai trò của Ngân hàng đối với xã hội, góp phần thúc đẩy phát triển nguồn năng lượng xanh, giảm ô nhiễm môi trường.

(3) *Ngân hàng thương mại cổ phần Phát triển TP. Hồ Chí Minh (HDBank)*: nỗ lực tạo ra những giải pháp tài chính xanh nhằm đẩy mạnh phát triển năng lượng tái tạo, trong đó có điện mặt trời áp mái và nhà máy điện mặt trời. Ngân hàng đã tạo các gói tín dụng có cơ cấu linh hoạt và cung cấp vốn đầu tư dài hạn nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho các doanh nghiệp. Cuối năm 2023, dư nợ

của điện mặt trời áp mái dẫn đầu trong lĩnh vực năng lượng tái tạo và sạch, đạt mức 2.693 tỷ đồng, chiếm 61% tổng dư nợ. Trong khi đó, nhà máy điện mặt trời ghi nhận dư nợ là 1.750 tỷ đồng, tương đương với 39% tổng dư nợ³.

Có thể khẳng định, hoạt động cấp vốn tín dụng xanh đối với vấn đề phát triển điện năng lượng mặt trời tại Việt Nam đã đạt được nhiều kết quả quan trọng; song trong thực tiễn, việc các ngân hàng cấp vốn tín dụng xanh đối với phát triển điện năng lượng mặt trời vẫn còn một số hạn chế, khó khăn:

Một là, tín dụng xanh đối với phát triển điện năng lượng mặt trời tại Việt Nam tiềm ẩn rủi ro trong vấn đề khó thu hồi vốn, thời gian xây dựng đầu tư vận hành kéo dài, chưa có khung pháp lý hỗ trợ phát triển điện năng lượng mặt trời rõ ràng; thời gian hoàn vốn kéo dài, rủi ro từ thị trường điện năng lượng mặt trời chưa phát triển mạnh. Đến cuối năm 2022, dư nợ cấp tín dụng đối với các dự án xanh (12 dự án xanh do Ngân hàng Nhà nước xây dựng và ban hành từ năm 2015) là gần 500.000 tỷ đồng (chiếm khoảng 4,2% tổng dư nợ nền kinh tế), tập trung vào các lĩnh vực như năng lượng tái tạo, năng lượng sạch (chiếm tỉ trọng cao nhất 47%), tiếp đến là nông nghiệp xanh (chiếm trên 30%)⁴.

Hai là, các ngân hàng khi triển khai các gói vay tín dụng xanh chưa tạo ra sự khác biệt về mức lãi suất ưu đãi cho vay giữa các dự án phát triển điện năng lượng mặt trời với các dự án phát triển khác tại Việt Nam. Các khoản tín dụng xanh và trái phiếu xanh dành cho các dự án điện mặt trời vẫn chỉ là những khoản cho vay hoặc đầu tư thông thường với đầy đủ điều kiện về tài sản bảo đảm lãi suất kỳ hạn mà không có ưu tiên, ưu đãi nào⁵.

Ba là, các ngân hàng và doanh nghiệp đều gặp khó khăn, như: chưa có danh mục

phân loại xanh quốc gia, quy định chung về ESG (bộ tiêu chuẩn sử dụng để đo lường các yếu tố liên quan đến phát triển bền vững của doanh nghiệp); công cụ thẩm định rủi ro còn hạn chế, thời gian hoàn vốn dài, hiệu quả tài chính chưa rõ ràng; yêu cầu cao hơn về quản trị, chất lượng nguồn nhân lực ngân hàng trong lĩnh vực môi trường, xã hội, khí hậu để nhận diện, thẩm định quản lý, giám sát khoản cấp tín dụng cũng như tư vấn, hỗ trợ khách hàng đáp ứng các tiêu chí mới của quốc tế về phát thải...⁶.

3. Một số giải pháp

Thứ nhất, cần sớm ban hành các văn bản pháp lý rõ ràng, đồng bộ và ổn định về phát triển điện năng lượng mặt trời, bao gồm: quy hoạch, cơ chế giá điện, tiêu chuẩn kỹ thuật, quy trình cấp phép, điều đó sẽ tạo niềm tin cho các nhà đầu tư và ngân hàng, giảm thiểu rủi ro pháp lý. Bên cạnh đó, cần thiết lập các cơ chế bảo lãnh tín dụng, quỹ hỗ trợ rủi ro hoặc các hình thức chia sẻ rủi ro khác giữa Nhà nước, ngân hàng và doanh nghiệp để khuyến khích các ngân hàng mạnh dạn hơn trong việc cấp tín dụng xanh cho các dự án điện mặt trời.

Thứ hai, cần đơn giản hóa thủ tục đầu tư và rút ngắn thời gian triển khai dự án. Việc giảm bớt các thủ tục hành chính phức tạp và rút ngắn thời gian phê duyệt dự án sẽ giúp các nhà đầu tư nhanh chóng đưa dự án vào vận hành, từ đó giảm thiểu rủi ro về thời gian và chi phí.

Thứ ba, nên tạo sự khác biệt về ưu đãi lãi suất và điều kiện vay. Ngân hàng Nhà nước có thể chỉ đạo các ngân hàng thương mại xây dựng các gói tín dụng xanh với lãi suất ưu đãi hơn so với các dự án thông thường cho các dự án điện năng lượng mặt trời nhằm đáp ứng các tiêu chí xanh nhất định. Có thể có sự khác biệt về mức độ ưu đãi dựa trên quy mô, công nghệ và hiệu quả môi

trường của dự án. Bên cạnh đó, xem xét nói lỏng một số điều kiện về tài sản để bảo đảm đối với các dự án điện năng lượng mặt trời khả thi, có hợp đồng mua bán điện ổn định và được đánh giá rủi ro thấp; đồng thời, tạo điều kiện thuận lợi và có chính sách ưu đãi cho các doanh nghiệp phát hành trái phiếu xanh để huy động vốn cho các dự án điện năng lượng mặt trời.

Thứ tư, nâng cao năng lực của ngân hàng và doanh nghiệp. Xây dựng và triển khai các quy định chung về tiêu chuẩn ESG cho các doanh nghiệp, đặc biệt là trong lĩnh vực năng lượng tái tạo, giúp tăng cường tính minh bạch và trách nhiệm trong hoạt động kinh doanh. Đầu tư vào việc phát triển các công cụ và phương pháp thẩm định rủi ro chuyên biệt cho các dự án điện năng lượng mặt trời, bao gồm cả rủi ro kỹ thuật, thị trường, pháp lý và môi trường. Các ngân hàng cần đào tạo và phát triển đội ngũ cán bộ có kiến thức chuyên sâu về lĩnh vực năng lượng tái tạo, đánh giá rủi ro môi trường và xã hội cũng như các tiêu chuẩn quốc tế về phát thải☐

Chú thích:

1. Gỡ “nút thắt” tài chính xanh cho phát triển năng lượng tái tạo. <https://thuenhanuoc.vn>, ngày 29/9/2023.
2. TPBank ưu tiên vốn cho các dự án điện mặt trời mái nhà. <https://tpb.vn>, ngày 20/8/2020.
3. “Tài chính xanh” kiểu HDBank: Giải ngân hơn 4.350 tỷ đồng, tài trợ từ xe điện, điện gió, điện mặt trời, đến bất động sản xanh, nông nghiệp xanh. <https://markettimes.vn>, ngày 01/10/2024.
4. Tín dụng xanh tại Việt Nam: Thực trạng và một số khuyến nghị. <https://tapchinganhang.gov.vn>, ngày 30/3/2023.
5. Chưa có ưu đãi tín dụng xanh cho các dự án điện gió, điện mặt trời. <https://petrovietnam.petrotimes.vn>, ngày 13/8/2024.
6. Tín dụng ưu đãi cho tăng trưởng xanh,

phát triển bền vững. <https://www.qdnd.vn>, ngày 02/5/2025.

Tài liệu tham khảo:

1. Trần Thị Xuân Anh, Nguyễn Thị Lâm Anh, Ngô Thị Hằng, Trần Anh Tuấn (2019). *Xây dựng hệ thống Tài chính xanh - kinh nghiệm một số nước trên thế giới và bài học cho Việt Nam*. Tạp chí Khoa học và Đào tạo ngân hàng, số 204 (5/2019).
2. Phạm Quỳnh Lan (2023). *Chính sách pháp luật về tín dụng xanh hướng tới phát triển bền vững*. Tạp chí Nghề Luật, số 6/2023.
3. Đỗ Hoài Linh (2023). *Nghiên cứu cơ sở khoa học đề xuất giải pháp thực hiện tín dụng xanh theo quy định của Luật bảo vệ môi trường*. Đề tài KHCN mã số: 2023-52-1614/NS-KQNC, Trường Đại học kinh tế Quốc dân.
4. Mai Thị Lê Mai (2023). *Chính sách tài chính xanh: Kinh nghiệm quốc tế và kiến nghị cho Việt Nam*. Đề tài KHCN mã số: BTC/ĐT/2022-51. Vụ hợp tác quốc tế, Bộ Tài chính.
5. *Chính sách phát triển hệ thống tín dụng xanh ở Việt Nam*. <https://tapchicongthuong.vn>, ngày 16/4/2023.
6. Chưa có ưu đãi tín dụng xanh cho các dự án điện gió, điện mặt trời. <https://petrovietnam.petrotimes.vn>, ngày 13/8/2024.
7. *Khung pháp lý thị trường tín dụng xanh trong pháp luật bảo vệ môi trường ở Việt Nam*. <https://scholar.dlu.edu.vn>, ngày 25/02/2023.
8. Tín dụng Xanh đóng vai trò quan trọng giúp doanh nghiệp phát triển bền vững. <https://baobinhphuoc.com.vn>, ngày 16/12/2023.
9. Tín dụng Xanh ở Việt Nam đang “khát” dự án thực tế. <https://vietstock.vn>, ngày 18/3/2025.
10. Gandenberger, Carsten & Unger, Daniel & Strauch, Manuel & Bodenheimer, Miriam, 2015. *The international transfer of wind power technology to Brazil and China*. Working Papers “ustainability and Innovation” S07/2015, Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research (ISI).
11. Schuman, Sara & Lin, Alvin (2012). *China's Renewable Energy Law and its impact on renewable power in China: Progress, challenges and recommendations for improving implementation*. Energy Policy, Elsevier, vol. 51(C), pages 89 - 109.